

QUO VADIS, norske finanspolitikere

Sammendrag:

Finansministeren vil at store norske forvaltere skal satse etisk. Men hva med dagens finanspolitikk, er den pro flerstyre, bedret etikk og/eller styrket foretaksomhet ?

Eller handler det om forvaltere, som representerer særinteresser og/eller som har egne agendaer og/eller exit-strategier. Hvorfor har finanspolitikere plutselig "oppdaget" at det er lønnsomt og/eller mindre risikofylt å være etisk ?

Må skandalene komme først – før tradisjonelle reaktive tiltak iverksettes ? Hva med læringen fra tidligere "bobler" og finansskandaler ? Hva lærer forvalterne av strukturelle problemer og samrøre, som har resultert i skandaler og/eller systemsvikt. ?

SAMRØRE betyr at det som skulle være en etisk verdikjede mangler rolleforståelse og rett kompetanse samt rolle-delning og habilitet.

SYSTEMSVIKT betyr bl.a. at for eksempel såkalte strukturerte produkter eller deltakelser i eiendomsinvesteringer ikke lar seg innløse og er uomsettelige.

Norske finanspolitikere, dvs. dem som er medlemmer av Stortingets Finanskomite samt finansministeren og ledende byråkrater i Finansdepartementet har et betydelig ansvar, dersom proaktive tiltak mot uetisk praksis IKKE har funnet sted.

Årsakene til manglende proaktive tiltak for å bryte med SAMRØRET kan være at særinteresser og deres dominerende lobbyer, for eksempel finanskonsern, fondsmeglere og fondsforvaltere – men det unnskylder ikke de ansvarlige.

Men det finnes i dag ingen overordnet instans som griper inn, hvis ikke en klage til ESA i Bryssel skjer og/eller en oppsøkende journalist fra media reagerer.

For å forstå denne spesielle, norske situasjonen må man analysere bl.a. den voksende "forvaltermakten" i Norge og det særnorske høringsinstituttet...

"Forvaltermakten" i Norge

Norge har 4-fire "makter" og et nomenklatura med et fåtall personer. De er "navnene" i elitesirkulasjonen / kameraderiet og har sterke lobbyer med mange aspirerende hjelpere. Det vises til konklusjonene i Maktutredningen 2004; nemlig, elite-sirkulasjon / kameraderi, deres fragmentering av løsninger og beslutninger til beste for særinteresser, samt ressurstap og forvitring for alle andre.

Det er et trist faktum at ingen har iverksatt systematiske tiltak for å bryte med det negative utviklingssyndromet, som Maktutredningens konklusjoner representerer.

La oss sette ord på det mange vet – det finnes 4-fire MAKTER i Norge ("forvaltermakten"):

- 1. Finansdepartementet, Norges Bank, Kredittilsynet (og indirekte Statistisk Sentralbyrå) har en samarbeidsavtale om ansvars- og arbeidsdeling. Ingen endringer passerer dette nåløyet, som vurderer konsekvensene for Staten. Dette skjer uten at dagens styringsverktøy er korrekt og dette åpner for fragmenterte løsninger. Og deres makt er ikke utfordret av et proaktivt styrende organ (se nedenfor) og/eller en uavhengig Finansmarkedskommisjon, som kan råde bistått av partene i Samarbeidsutvalget. "Nærstående" særinteresser, som høres løpende av partene i Samarbeidsutvalget er de dominerende lobbyorganene i Norge: Finansnæringsens Hovedorganisasjon (FNH), Fondsforvalterne og Fondsmeglerne. I praksis representerer de finanskonsern med flere konsesjoner og roller "under samme hatt".*
- 2. Tilsvarende er det et bredt maktgrep hos arbeidsgiverne, representert direkte og indirekte av bl.a. Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Finansnæringsens Hovedorganisasjon - samt Partiet Høyre med sin "Bedriftskanal" og såkalte borgerlige, dominerende media i hendene på finansaktører med flere roller. Norge har ikke en foretakerbevegelse, liksom i Sverige, der den er største næringsorganisasjon;*

3. *Og LO, Arbeiderpartiet og A-pressen + TV2 har også sin elite-sirkulasjon, som fragmenterer beslutninger til beste for kortsiktige særinteresser, men konsekvensene er at alle risikerer forvitring på sikt, jfr. konklusjonene i Maktutredningen 2004;*
4. *"Det korporative lederskapet", dvs. konsernsjefene i basis infrastruktur virksomheter og/eller børsnoterte selskaper, som samtidig har verv i andre virksomheter og organisasjoner, oppfattes som arbeidsgiverne, jfr. NHO, NI, FNH, HSH, NR, m.fl.*

Naivitet – eller bevisst avledning - i Stortinget

Da Terra-skandalen kom til overflaten ba en av Stortingets finanspolitikere om en styrking av Kredittilsynet. Dette var et overfladisk forsøk på å frita de forannevnte 4-fire MAKTER for deres ansvar, når det gjelder SAMRØRET, SYSTEMSVIKT, STRUKTURPROBLEMER, herunder FORVITRING, SOM FØLGE AV FRAGMENTERING.

Kredittilsynet har løpende styrket sin kompetanse og kapasitet for å kunne bidra til videreutvikling av finansmarkedene. Men Kredittilsynet er bare et TILSYN, dvs. et reaktivt styrende organ – ikke et pro-aktivt (foregripende) styrende organ.

Det er bare Stortingets Finanskomiteé, som kan bestemme å opptre som et pro-aktivt styrende organ og/eller som kan kreve at Samarbeidsutvalget mellom Norges Bank, Kredittilsynet og Finansdepartementet skal tjene som sekretariat for en uavhengig rådgivende Finansmarkedskommisjon.

Pro-aktive styrende organer har de 4-fire makter ("forvaltermakten") ikke ønsket. Det er synd, fordi det kunne bety en mer helhetlig ressursforvaltning v/ brede, forutsigbare politiske plattformer i landets fremtidige regioner, dersom Forvaltningsreformen 2007 – 2010 gjeninnføres.

GRANSKNINGER etter skandaler har begrenset verdi, dersom Norge ikke har foregripende organer og altruister, som man kan overføre læringen til.

Pro-aktive styrende organer er nøkler til videreutvikling av flerstyret, etikk i form av rolle-deling og habilitet samt styrking av foretaksomhetens vilkår v/alle partier. Norge kan oppnå:

- ET VALGT SENAT tuftet på de fremtidige Norske Regionsforsamlingene;
- Uavhengige PRO-AKTIVE KOMMISJONER;
- Eksterne, uavhengige STYREMEDLEMMER, som representerer den enkelte virksomhet i både privat- og offentlig sektor.

Valget 2009: Det bør handle om å bryte med Maktutredningen 2004 – ved å fokusere på flerstyre, etikk og foretaksomhet, dvs. et positivt utviklingssyndrom

Stortingsvalget 2009 bør handle om et flerstyre, der motstandere respekterer hverandre bl.a. pga styrket gjennomsiktighet /"transparency", etikk (dvs. rolle-deling og habilitet) og styrket foretaksomhet *versus. fortsatt elite-sirkulasjon / kameraderi, fragmentering og forvitring.* Fortsatt samrøre og resulterende tidvis systemsvikt vil forsterke de strukturelle problemene... De 4-fire, forannevnte MAKTENE driver idag fragmenterende lobby, løpende hestehandel /"forlik" til fordel for kortsiktige sær-interesser.

I løpet av ca. 20-tyve år har "de 4-fire" de facto utviklet og forsterket det norske SAMRØRET og lagt grunnlaget for dagens eksisterende og latente STRUKTURELLE PROBLEMER. Det finnes også dem som benytter skillelinjer, som stand, klasse, etnisk bakgrunn og religion. Deres hjelpere er spillteoretiske "fagøkonomer" og "scenario-orienterte" statsvitere. I sin kortsiktighet ser de bort fra det uforutsette. I stedet støtter de seg til makromodellenes statistiske "normal-fordelinger" og grove feilberegninger av nasjonalproduktet og/eller de "skremmer" atomistene til moderasjon med et knippe hendelser basert på såkalte betingede sannsynligheter, dvs. at multiplisering av hendelsene (produktet) gjør et scenario usannsynlig.

Et avgjørende spørsmål: Skal Norge fortsatt granske skandaler reaktivt – eller skal Stortingets Kontroll- og Konstitusjonskomité samt Finanskomitéen avsette tid og krefter til en fremtidsrettet pro-aktivitet ?

Stortingetskomitéer kan supplere seg selv med en uavhengig KOMMISJON for pro-aktive tiltak og derved bryte med SAMRØRET, dvs. konklusjonene i Maktutredningen 2004, favorisering av sentrale aktører med flere roller, et mangelfullt styringsverktøy, etc.

De 4-fire forannevnte maktene ("forvaltermakten") er dagens "rikssegl-bevarere" for bl.a. en fortsatt uetisk praksis finansmarkedene. Et fåtall "navn" på Statlig side henvender seg til et lite antall personer med "navn" på privat side (*eller omvendt*), når Statlige stimuleringsordninger og Statlige investeringsbidrag skal tildeles.

Gang på gang kan et lite antall "hoved-arkitekter" i- og utenfor FNH og Norges Fondmæglerforbund komme med forslag til de andre blant de 4-fire MAKTER om ordninger for bl.a. kapital til såkorn, "venture", oppskalering av forskningresultater og restrukturering. Gang på gang bruker de egne media, der de har stor innflytelse og/eller de spiller på andre Departementer enn Finansdepartementet – avhengig av om deres forslag indirekte handler om en foretaker, som går over et dekk, industri- og kontorgulv eller et tun. De sier at forslag er til beste for atomisten – men pr. i dag har de egen skjult agenda.

Et aktuelt eksempel ("Case")

Den nye norske Verdipapirhandelsloven (VPHL), som trådte i kraft noen dager etter at Terra-skandalen ble kjent, har følgende grove feil og mangler:

- **VPHL's formålsparagraf § 1-1 sier intet om å legge til rette for rolle-delning og habilitet**, herunder "*sikker, ordnet og effektiv handel i finansielle instrumenter*" (teksten i kursiv er VPHL's formålsformulering – teksten i fet skrift er et nødvendig overordnet formål, dersom ny VPHL skal bidra til å realisere viktige delmål som for eksempel "**beste resultat for kunden**"...)
- **Sær-norsk sammenslåing av internasjonale investeringstjeneste-definisjoner**, jfr. EU-direktivet 2004/39/EC "Markets in Financial Instruments Directive (MiFID)", som kunne gitt Norge investeringsbankier-virksomhet med kun 1-en rolle i markedet. I stedet sikret Norges Fondsmæglerforbunds deltakelse i lovutvalget for ny VPHL at MiFID's investeringstjenestedefinisjoner nr. 6 og nr. 7 ble sammenslått til noe som er en oppramsing av aktiviteter med link til et annet lovkapittel, som handler primært om børs og større selskaper.
- **Tilrettelegging av plassering av finansielle instrumenter** ("*investment banking*", jfr. *MiFID nr. 7*) samt uavhengig investeringsrådgivning (*MiFID nr. 5*), reelle mellommenn (*MiFID nr. 2*), nøytrale markedsplasser (*MiFID nr.8*) og aktiv forvaltning (*MiFID nr. 4*) skal hver for seg holde andre roller fra hverandre i den finansielle verdikjeden. I stedet har Finansdepartementet valgt å fremme fortsatt SAMRØRE ved å "erstatte" MiFID nr. 7 med MiFID nr. 1 (*ordreformidling*), som er "*linket*" til fondsmeglerne, jfr. *brev fra Ministeren til Finanskomitéen 4.5.2007*.

Rolle-delt, finansiell verdikjede versus fortsatt uetisk praksis, som rammer alle...

Mandat bør gis av eiere / investorer til "kiler" i markedet, som hver enkelt kan holde andre roller fra hverandre. "Kilene" er :

- A) Aktive forvaltere ("privat bankiérene") med 1-en rolle i markedet;
- B) Reelle mellommenn;
- C) Uavhengige investeringsrådgivere;
- D) Tilretteleggere (*investerings-bankiérene") av kapitalreising / restrukturering, som også bare har 1-en rolle i markedet.

Sistnevnte profesjon har kompetanse innen faget forvaltningsfinans ("*Corporate Finance*") for å kunne forstå kundens behov samt *forberede og klargjøre ifølge kundens mandat* vitale disposisjoner, slik at kunden møter markedet bedre forberedt.

Tilretteleggere kan underlette gjennomføringen ved å bidra til å arrangere tegning av garantistillelse ("*underwriting*"), *dersom kunden er et "navn" i kapitalmarkedet - og i så fall ytes tilretteleggingen med bindende tilsagn "on a firm commitment basis"*, jfr. MiFID nr. 6. Ad MiFID nr. 7: Norge har valgt å fjerne denne internasjonale investeringstjenesten, nemlig: "Placing of financial instruments without a firm commitment basis".

De fleste norske foretakere / foretak er i dag skjøvet ut i markedet

Fordi færre enn 1% av Norges bedrifter har bygget et "navn" i kapitalmarkedet og er børsnoterte, betyr den manglende MiFID nr. 7 at 35.000 - 40.000 Små og Mellomstore Bedrifter (SMB) er skjøvet ut i "gråmarkedet" for bl.a. eierskifter, bedriftsamarbeid, kapitalreising og restrukturering. De er også uten tilgang til 1-ett felles ForetakerTorg for kringkasting av initiativ, behov, anbud, etc. – og uten støtte fra en Foretakerbevegelse, som kan fremme foretaksomhetens vilkår og foretakerpolitikker hos alle landets partier, jfr. andre europeiske lands foretakerorganisasjoner og foretakernettverk, bl.a. Sveriges www.foretagarna.se Företagarna er Sveriges største næringsorganisasjon. Foretakene har en sterk handelskammer-organisasjon for utenrikshandel. Sverige har en adskilt arbeidsgiverorganisasjon: www.svensktnaringsliv.se mens Norge i praksis blander disse funksjoner og roller i form av et sterkt korporativt lederskap med blå- eller rød partibok.

SYSTEMSVIKT er konsekvensen av SAMRØRE - og vice versa.

Finanskomitéen i Stortinget har siden 1985 unnlatt å belyse kritisk Lov om Finansieringsforetak og Finansinstitusjoner (1988) og Verdipapirhandelloven (VPHL).

Den førstnevnte loven inneholder "Finanskonsern-modellen", som åpnet for den fatale Uni-Storebrand skandalen. De få personene, som "ryddet opp" i den etterfølgende Finanskrisen, har de facto fremmet finanskonsernmodellen under et Statlig majoritetseierskap, jfr. Statens dominans i bl.a. DnB Nor ASA, Postbanken, BBS – og det faktum at Innovasjons Norge og Argentum har stor innflytelse når det gjelder såkornkapital, prosjektkapital og finansiering av nødvendig, foregripende restrukturering.

Som dokumentert ovenfor har Norge implementert MiFID feilaktig. VPHL ble delvis tilpasset EU's første Investment Services Directive 93/22/EEC i 1996 og favoriserte fondsmeglerne.. Maktutredningen 2004 konkluderer med elitesirkulasjon / kameraderi, fragmentering og resulterende forvitring. Statlig kapitalstyrke samt et manglende skille mellom arbeidsgiverbegrepet og en foretakerbevegelse bidrar til et forsterket **SAMRØRE i Norge** – bl.a. i form av **finanskonsern og andre sentrale aktører med flere roller / konsesjoner** og kryss-salg strategier stimulert av interne bonusordninger, som i praksis er ukjent for **atomist-kunden** (= den enkelte uten innflytelse alene).

Ingress:

Næringspolitikken ha fokus på "navn" i markedet. Det faktum at færre en det man kan telle på en hånd av børsnoterte virksomheter i 1977 eksisterte fortsatt på Børsen i 2007 demonstrerer at fokuset er feil.

35.000 – 40.000 Små og Mellomstore Bedrifter (SMB) må benytte "gråmarkedet", bl.a. fordi Norge mangler en foretakerbevegelse, foretakertorg, register for tegning av garantistillelser hos VPS - samt at en korrekt implementering av EU's MiFID nr. 7 mangler og dermed at SMB har tilgang til tilrettelegger /"investment banker" med konsesjon. MiFID nr. 7 er en legal, faglig ansvarlig investeringstjeneste, som ytes uten et bindende økonomisk tilsagn til alle dem som ikke er "navn" i markedet.

Går man gjennom Statlige-, private- og "blandede" stimuleringsordninger siden forslaget om en uavhengig Statlig Investeringsbank ble forkastet og SND (nå Innovasjon Norge) ble opprettet, har disse ordningene 3-tre "fellesnevnerne" i form av et SAMRØRE, som har:

- 1. Hindret utviklingen av rendyrket investeringsbankier-virksomhet med kun 1-en rolle i markedet;*
- 2. Styrket posisjoneringen av sentrale aktører med flere roller / dominerende bransjeaktører;*
- 3. Styrket hoved-arkitektene av ordningene (og deres leiesoldater / kameraderi) m.h.t. karriere og/eller gitt deres satsninger statlige tilskudd / risikorabatt / store muligheter for "super profit" direkte og indirekte.*

Dette resulterer bl.a. i fortsatt favorisering av det integrerte fondsmeglerforetaket med flere roller / konsesjoner "under samme hatt" – og derved en sterk svekkelse av den rolle-delte finansielle verdikjeden – samtidig som Staten fortsatt ikke har sin egen Investeringsbank med kun 1-en rolle i markedet – for bl.a. å ivareta Statens egeninteresser og å holde andre roller hos Staten og i markedet fra hverandre.

Sterkt forenklet kan man hevde at Norge praktiserer "koloniale" NORAD- og NORFUND-modeller også i den norske markedsøkonomien - i strid med EØS-avtalens forbud mot Statlige subsidier.

Husk: Den særinteressse, som favoriseres av Staten, rammer konkurrenten(e) og alle andre, som ikke oppnådde bidrag.